

REF: 505170JFR

Executieveiling percelen:

de percelen (natuur)terrein, gelegen te oldebroek nabij de Bovenstedwarsweg, kadastraal bekend gemeente Oldebroek, sectie:

- G nummer 1756, ongeveer groot 9 are 10 centiare;
- G nummer 1757, ongeveer groot 9 are 10 centiare;
- L nummer 5903, groot 17 are 60 centiare.

Blijkens de gegevens over de rechtstoestand van kadastrale objecten zijn alle percelen belast met publiekrechtelijke beperking:

*"Besluit op basis van artikel 9.1 Wet Natuurbescherming (zie tekening), betrokken bestuursorgaan: De Staat (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), afkomstig uit stuk **Hyp4 64543/49**, ingeschreven op 01-07-2014; overig stuk **Hyp4 69186/46**, ingeschreven op 11-10-2016."*

ATT:

**IN GENOEMDE AKTEN WORDT VERWEZEN NAAR HET BESLUIT:
NATURA 2000-GEBIED VELUWE, zie achterliggende 28 pagina's.**

Het gehele besluit omvat 412 pagina's en is op aanvraag verkrijgbaar.

U kunt daarvoor een e-mail sturen naar: jansen@hetnotarieel.nl

Gezien de grootte van het bestand kan het zijn dat uw e-mailbox dit niet aanvaardt. In dat geval kunt u verzoeken dit bestand per post aan u toe te zenden.

Natura 2000-gebied Veluwe

De Staatssecretaris van Economische Zaken

Gelet op artikel 3, eerste lid, en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op het Uitvoeringsbesluit van de Commissie 2013/740/EU van 7 november 2013 op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, tot vaststelling van een zevende bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEU 2013, L 350);

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU 2010, L 20);

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Veluwe**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid:

H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>
H2320	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Empetrum nigrum</i>
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren
H3260	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitricho-Batrachion</i>
H4010	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>
H4030	Droge Europese heide
H5130	<i>Juniperus communis</i> -formaties in heide of kalkgrasland
H6230	*Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
H6410	Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (<i>Molinion caeruleae</i>)
H7110	*Actief hoogveen
H7140	Overgangs- en trilveen
H7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het <i>Rhynchosporion</i>
H7230	Alkalisch laagveen
H9120	Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robori-petraeae</i> of <i>Illici-Fagenion</i>)
H9190	Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met <i>Quercus robur</i>
H91E0	*Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire soorten zijn met een sterretje (*) aangeduid:

H1042	Gevlekte witsnuitlibel (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)
H1083	Vliegend hert (<i>Lucanus cervus</i>)
H1096	Beekprik (<i>Lampetra planeri</i>)
H1163	Rivierdonderpad (<i>Cottus gobio</i>)
H1166	Kamsalamander (<i>Triturus cristatus</i>)
H1318	Meervleermuis (<i>Myotis dasycneme</i>)
H1831	Drijvende waterweegbree (<i>Luronium natans</i>)

Artikel 2

Het besluit tot aanwijzing van het gebied Veluwe als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) van 24 maart 2000 (N/2000/305; Stcrt. 2000, nr. 65) wordt als volgt gewijzigd:

- de begrenzing van het aangewezen gebied wordt op de in paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit beschreven wijze gewijzigd;
- de Nota van toelichting met uitzondering van de paragrafen 3.2, 4.1, 4.2 en 4.3 wordt ingetrokken en vervangen door de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit;
- de in de aanhef bedoelde speciale beschermingszone geldt als te zijn aangewezen voor de volgende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 2009/147/EG:

A072	Wespendief (<i>Pernis apivorus</i>)
A224	Nachtswaluw (<i>Caprimulgus europaeus</i>)
A229	IJsvogel (<i>Alcedo atthis</i>)
A236	Zwarte specht (<i>Dryocopus martius</i>)
A246	Boomleeuwerik (<i>Lullula arborea</i>)
A255	Duinpieper (<i>Anthus campestris</i>)
A338	Grauwe klauwier (<i>Lanius collurio</i>)

- de in de aanhef bedoelde speciale beschermingszone geldt als te zijn aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG:

A233	Draaihals (<i>Jynx torquilla</i>)
A276	Roodborsttapuit (<i>Saxicola torquata</i>)
A277	Tapuit (<i>Oenanthe oenanthe</i>)

- de kaart voor zover van toepassing op het in de aanhef genoemde besluit wordt ingetrokken.

Artikel 3

De aanwijzing van het gebied Neder-Rijn als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) middels de besluiten van 24 maart 2000 (N/2000/339; Stcrt. 2000, nr. 65) en van 25 april 2003 (N/2002/1466; Stcrt. 2003, nr. 95) wordt als volgt gewijzigd:

het in paragraaf 3.3, 5^e alinea 5, 1^e punt, van de Nota van toelichting van dit besluit bedoelde gebiedsdeel, dat is aangegeven op de kaart opgenomen in bijlage A1 bij de Nota van toelichting, komt te vervallen.

Artikel 4

- Dit besluit gaat vergezeld van een Nota van toelichting inclusief bijlagen en een kaart die integraal deel uitmaken van dit besluit.
- De in de artikelen 1 en 2 genoemde speciale beschermingszones vormen samen het Natura 2000-gebied **Veluwe**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de Nota van toelichting.

Artikel 5

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
w.g. Sharon A.M. Dijksma
d.d. 11 juni 2014

Dit aanwijzingsbesluit en de daarbij behorende Nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd. De exacte periode en locatie worden vermeld in de bekendmaking die wordt gepubliceerd in de Staatscourant en in de advertentie die wordt gepubliceerd in gedrukte media en op internet.

Het aanwijzingsbesluit kan digitaal worden ingezien via de website www.rijksoverheid.nl/natura2000.

Belanghebbenden die hun zienswijze als bedoeld in artikel 3:15 van de Algemene wet bestuursrecht naar voren hebben gebracht of die het redelijkerwijs niet verweten kan worden geen zienswijze naar voren te hebben gebracht, kunnen gedurende zes weken ná de bekendmaking beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA te Den Haag.

Nota van toelichting van het Natura 2000-gebied Veluwe waarin opgenomen:

Nota van toelichting bij de aanwijzing van Veluwe als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn, alsmede Nota van toelichting bij de wijziging van besluit N/2000/305 tot aanwijzing van Veluwe als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30 november 2009¹ inzake het behoud van de vogelstand en hierna te noemen de Vogelrichtlijn

1 INLEIDING

Met dit besluit wordt het gebied Veluwe aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Tevens wordt met dit besluit het besluit tot de aanwijzing van Veluwe als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn, inclusief de daarbij behorende Nota van toelichting, gewijzigd. Het gebied wordt ook aangewezen als het Natura 2000-gebied Veluwe, waarbij instandhoudingsdoelstellingen worden toegevoegd.

In artikel 1 van het besluit staat de naam van het gebied en worden de habitattypen en habitatsoorten opgesomd, waarvoor het gebied is aangewezen.

Artikel 2 van het besluit regelt de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het eerder genomen besluit tot aanwijzing van het gebied onder de Vogelrichtlijn. Zo wordt de Nota van toelichting, behorende bij het bestaande Vogelrichtlijnbesluit, nagenoeg geheel ingetrokken en zover noodzakelijk vervangen door deze Nota van toelichting. Alleen de toelichting op de criteria die voor de aanwijzing van het gebied zijn gebruikt, wordt niet ingetrokken en is in een appendix aan deze Nota gehecht. Daarnaast worden de vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied van belang is en waarvoor het wordt geacht te zijn aangewezen.

Artikel 3 betreft de onttrekking van een gebiedsdeel aan het in 2000 aangewezen Vogelrichtlijngebied Neder-Rijn teneinde dit gebiedsdeel te kunnen toevoegen aan het Natura 2000-gebied Veluwe.

In artikel 4 van het besluit wordt de term Natura 2000-gebied geïntroduceerd en wordt bepaald dat er voor het gebied een instandhoudingsdoelstelling verwezenlijkt dient te worden. Deze doelstelling heeft zowel betrekking op de in artikel 1 opgesomde habitattypen en habitatsoorten als op de in artikel 2 opgesomde vogelsoorten. De vogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, zijn geselecteerd aan de hand van de criteria die destijds zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000. In dit deel van het besluit is het Natura 2000-gebied Veluwe gevormd uit het Habitatrichtlijngebied en het Vogelrichtlijngebied, waarbij instandhoudingsdoelstellingen zijn toegevoegd. De instandhoudingsdoelstellingen staan in de Nota van toelichting.

Artikel 5 regelt de bekendmaking en de inwerkingtreding van dit besluit.

In hoofdstuk 2 van deze Nota van toelichting worden de aanwijzingen op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld of die zijn doorgevoerd nadat het gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende kaart toegelicht.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van habitattypen en soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent. Eventueel doorgevoerde wijzigingen worden in bijlage B van een toelichting voorzien.

¹ Dit betreft een geconsolideerde versie van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979, inclusief wijzigingen die sindsdien op de Richtlijn van toepassing zijn. Met uitzondering van de bijlagen en verwijzingen is de tekst van de Richtlijn inhoudelijk niet gewijzigd.

Een belangrijk onderdeel van de Nota van toelichting is de opsomming van de instandhoudingsdoelstellingen in hoofdstuk 5. Allereerst worden de algemene doelstellingen geformuleerd en vervolgens staan de instandhoudingsdoelstellingen van de in het gebied aanwezige habitattypen en soorten vermeld. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen. Daarvoor worden de termen "behoud", "uitbreiding" en "verbetering" gebruikt. Voor een habitatype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitatype altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van de oppervlakte en van "behoud" of "verbetering" van de kwaliteit wordt gegeven. Voor soorten is het leefgebied medebepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit van het leefgebied. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort is altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van de omvang van het leefgebied en van "behoud" of "verbetering" van de kwaliteit van het leefgebied ten behoeve van "behoud" of "uitbreiding" van de populatie.

Daarnaast zijn aan de Nota van toelichting drie bijlagen toegevoegd. Ook de bijlagen maken integraal onderdeel uit van het besluit. Bijlage A laat zien welke terreindelen zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Bijlage B is toegevoegd naar aanleiding van zienswijzen en omvat een nadere onderbouwing van de wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrichtlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen. In bijlage C wordt naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen een nadere onderbouwing van het besluit gegeven. De gebiedsspecifieke behandeling van zienswijzen in deze bijlage beperkt zich tot de punten die direct van invloed zijn op dit aanwijzingsbesluit.

2 AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Veluwe aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze Richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Veluwe" en onder nummer NL9801023 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio². Het gebied is onder meer aangewezen voor drie prioritaire habitattypen in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn. Het gebied is op 24 maart 2000 (N/2000/305) onder de naam "Veluwe" ook aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied"). Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL3009017. Het bestaande Vogelrichtlijnbesluit N/2000/305 is door middel van dit besluit gewijzigd. Uit het Vogelrichtlijnbesluit overgenomen tekst delen zijn in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting cursief gezet³.

Met betrekking tot het Vogelrichtlijngebied kan er in dit besluit naast mogelijke grenswijzigingen ook een wijziging plaatsvinden bij de vogelsoorten, waarvoor dit gebied destijds is aangewezen. Deze eventuele wijzigingen worden toegelicht in bijlage B. In dit besluit worden alle vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied wordt geacht te zijn aangewezen.

Het Natura 2000-gebied Veluwe (landelijk gebiedsnummer 57) omvat derhalve het Vogelrichtlijngebied Veluwe en het Habitatrichtlijngebied Veluwe.

Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen, habitats van soorten en de leefgebieden van vogels in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval, herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006)⁴. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008)⁵.

Het Natura 2000-gebied Veluwe ligt in de provincie Gelderland en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Apeldoorn, Arnhem, Barneveld, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Renkum, Rheden, Rozendaal en Wageningen.

2.1 Beschermde natuurmonumenten

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt van rechtswege de status van de hierna opgesomde natuurmonumenten⁶. Het beschermd natuurmonument Leemputten bij Staverden is aangewezen op 4 september 1974 (NBOR/S 13844; Stcr. 1974, nr. 175). Het beschermd natuurmonument Mosterdveen is aangewezen op 16 februari 1998 (N/98315; Stcr. 1998, nr. 42). Op grond van de wet heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura 2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument van toepassing waren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals deze waren vastgelegd in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 5). De gebieden, die in het verleden als natuurmonument zijn aangewezen, zijn op de bijgevoegde kaarten ook als zodanig te herkennen.

² Beschikking van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (2004/813/EG). PB EU 2004, L 387/1. Laatstelijk vervangen door Uitvoeringsbesluit van de Commissie 2013/26/EU van 7 november 2013 tot vaststelling van een zevende bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEU 2013, L 350).

³ De afkorting sbz ("speciale beschermingszone") en de aanduiding "beschermingszone" zijn hierin vervangen door de term "Vogelrichtlijngebied".

⁴ Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

⁵ Ministerie van LNV (2008): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

⁶ De oude wet kende zowel staatsnatuurmonumenten als beschermde natuurmonumenten. Dit verschil is in de huidige wet komen te vervallen.

3 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

De Veluwe bestaat overwegend uit droge bossen, droge en natte heide, vennen en stuifzanden. In de voorlaatste ijstijd, zo'n 150.000 jaar geleden, duwden de ijslobben van het landijs enorme hoeveelheden door de rivieren aangevoerd zand en grond voor zich uit en opzij en vormden zo de stuwwallen. Hoewel de hoogteverschillen sindsdien door wind en water zijn afgevlakt, reiken de hoogste delen van de Veluwe tot ruim 100 m boven NAP.

Tot 1900 was de Noord-Veluwe één uitgestrekt stuifzandgebied. Tegenwoordig is er in totaal nog enkele honderden hectare actief stuifzand op de Veluwe. Bij Kootwijk is één van de grootste actieve stuifzandgebieden van Europa. Plaatselijk komen in de heiden heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen, trilvenen (Wisselse veen) en hoogveenkernen (Mosterdveen) voor. In het beekdal van de Leuvenumse Beek en op de westelijke flanken worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Veluwe behoort tot het Natura 2000-landschap "Hogere zandgronden".

De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten (paragraaf 4.4) waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrictlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen die van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen⁷.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna⁸.

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoopeisen van de betrokken vogelsoorten. Veluwe is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van bossen, beken, heide en zandverstuivingen die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het gebied vormt het leefgebied van soorten van Bijlage I (art. 4.1) en fungeert tevens als broedgebied, van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.⁹

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing is op de bijbehorende kaart aangegeven. Het Natura 2000-gebied Veluwe omvat globaal gezegd de bos- en natuurterreinen op de Veluwe. De buitengrens ervan wordt in beginsel gevormd door de overgang van het aaneengesloten bos- en natuurgebied naar de cultuurgronden en bebouwde kommen van de omringende plaatsen. Het gebied wordt globaal begrensd door de plaatsen Hattem, Wapenveld, Heerde, Epe, Vaassen, Apeldoorn, Beekbergen, Loenen, Eerbeek, Dieren, Rheden, Velp, Rozendaal, Arnhem, Wageningen, Ede, Lunteren, Wekerom, Otterlo, Harskamp, Stroe, Putten, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, 't Harde en Wezep. Ook enkele beken tussen Epe en Vaassen en bij Ugchelen maken deel uit van het aangewezen gebied.

In afwijking van de algemene exclaveringsformule opgenomen in paragraaf 3.4 geldt het volgende:

⁷ De begrenzingsmethodiek is verder uitgewerkt in het Gebiedendocument (2004).

⁸ Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 16 en 25.

⁹ De wijze van begrenzing van Vogelrichtlijngebieden is toegelicht in de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing.

- Bunkers en (ijs)kelders die als winterverblijfplaats dienen voor de meervleermuis (H1318), maken deel uit van het aangewezen gebied. Dergelijke verblijfplaatsen zijn onder meer aanwezig in de omgeving van Vliegveld Deelen, op Klein Heidekamp (Schaarsbergen) en op landgoed Warnsborn (Arnhem).
- De bermen van rijkswegen die op de kaart groen zijn gemarkeerd, maken deel uit van het aangewezen gebied wegens de aanwezigheid van het habitatype stuifzandheiden met struikhei (H2310) of het habitatype droge heiden (H4030).

Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van circa 88.370 ha. Voor de exacte oppervlakte wordt verwezen naar de legenda van de bij dit besluit behorende kaarten. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart uitgesloten — maar wel tekstueel — uitgesloten delen. De (voormalige) beschermde natuurmonumenten (zie paragraaf 2) binnen het Natura 2000-gebied hebben een totale omvang van 89 ha.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied en die van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op een aantal technische punten verbeterd¹⁰:

- Bestaande bebouwing, bedrijfsterreinen en kazernes (inclusief erven en tuinen; al tekstueel geëxclaveerd) waar geen Natura 2000-waarden voorkomen, zijn waar mogelijk op grond van kadastrale of topografische lijnen ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht. (°)
- Rijkswegen en bermen (A1, A12, A28, A50) zijn uitgezonderd voor zover er geen habitatypen aanwezig zijn (stuifzandheiden met struikhei (H2310) en droge heiden (H4030)).
- Intensief ten behoeve van verblijfsrecreatie gebruikte terreinen zijn op dezelfde wijze uitgezonderd als bestaande bebouwing. Dit vanwege de aanwezigheid van bebouwing, standplaatsen voor caravans, andere recreatieve voorzieningen, verhardingen en gazons, waar de waarden waarvoor het gebied is aangewezen niet aanwezig zijn (zie ook laatste alinea van deze paragraaf). (°)
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren (beeklopen), perceelscheidingen en bosranden (zie ook eerste punt volgende alinea).
- De begrenzing is afgestemd op die van beide beschermde natuurmonumenten opdat deze geheel binnen het gebied zijn gelegen.
- Overlap van 5 meter of minder met kadastrale percelen die grotendeels buiten het gebied zijn gelegen, is, gelet op de kadastrale inschrijving¹¹, waar mogelijk beperkt. Dit betekent dat aldaar de kadastrale lijn is aangehouden. Deze werkwijze is alleen gevolgd op plekken waar geen Natura 2000-waarden aanwezig zijn. (°)

Wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht. Op de wijzigingskaarten van het Vogelrichtlijngebied die in bijlage A2 zijn opgenomen, zijn ook bebouwing en andere terreindelen die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, aangegeven als verwijderd hoewel deze gronden al geen onderdeel uitmaakten van het aangewezen Vogelrichtlijngebied.

Het Habitatrichtlijngebied en het Vogelrichtlijngebied (bijlage A) zijn verder als volgt aangepast:

- Het bos van de Noordberg (Renkum) dat in 2000 is aangewezen als onderdeel van het Vogelrichtlijngebied Uiterwaarden Nederrijn (10,5 ha), is overgeheveld naar het Natura 2000-gebied Veluwe (bijlage A1). Dit bos betreft habitatype beuken- en eikenbos met hultst (H9120). Dit betreft tevens een wijziging van het Vogelrichtlijngebied Nederrijn (zie artikel 3 van dit besluit).
- Op plekken waar de begrenzing niet de bosrand volgde, is de grens op de bosrand gelegd. Enerzijds betekent dit dat waar de grens door het bos liep, het gebied tot aan de bosrand is uitgebreid (125 ha). Anderzijds is de grens teruggelegd op de bosrand waar deze over cultuurgronden was getrokken (-100 ha). In het Vogelrichtlijngebied volgt de buitengrens in

¹⁰ Wijzigingen aangeduid met (°) betreffen aanpassingen ten opzichte van het ontwerpbesluit. (°°) wijzigingen in ontwerpbesluit die abusievelijk daarin niet zijn toegelicht.

¹¹ Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) is dit besluit, wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als beperking ingeschreven.

beginsel de overgang van bos en heide naar cultuurgronden, omdat de begrenzing is afgestemd op de ligging van "bossen, beken, heiden en zandverstuivingen" (zie citaat paragraaf 3.2). Bij de aanmelding van de Veluwe als Habitatrichtlijngebied werd op deze plekken veelal dezelfde grens aangehouden.

- Uitbreiding bos en heide aan de westzijde van het Beekhuizerzand (5,2 ha). Dit gebiedsdeel vormt één geheel met het aangrenzende bos- en heideterrein (o.a. aanwezigheid habitatype H4030).
- Langs de Flevoweg (N302, Ermelo) is de grens aan de oostzijde van de weg gelegd waardoor een houtsingel (12 ha), die in ontwerp aan het Vogelrichtlijngebied was onttrokken, weer is toegevoegd. Verkleining van het Vogelrichtlijngebied is slechts mogelijk indien bij aanwijzing een kennelijke "wetenschappelijke" fout is gemaakt. Dat is hier niet het geval omdat de strook deel uitmaakt van "bossen, beken, heiden en zandverstuivingen" op grond waarvan het gebied indertijd als Vogelrichtlijngebied is begrensd (zie citaat opgenomen in paragraaf 3.2). (°)
- De dagrecreatieterreinen Zandenplas bij Nunspeet en Heerderstrand (resp. 15 en 46 ha) zijn verwijderd omdat deze bestaan uit open water, stranden, parkeerterreinen en andere intensief gebruikt terreinen die niet behoren tot het leefgebied van de (vogel)soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Habitattypen komen er evenmin voor.
- Aan de west- en noordzijde van de Zwaluwenberg ('t Harde) is de grens op de bosrand gelegd, mede gelet op de aanwezigheid van beuken- en eikenbos met hultst (H9120; + 13 ha). (°)
- Ten noorden van Bovenveen (ten oosten Zwaluwenberg) zijn enkele percelen toegevoegd (2,4 ha) die bebost zijn ter compensatie van de uitbreiding van Hotel Harderwijk op de Veluwe. (°)
- Ten zuiden van Uddel zijn enkele percelen van het Kroondomein toegevoegd (23 ha) wegens de aanwezigheid en verdere ontwikkeling van het habitatype vochtige heide (H4010A). (°)
- Bij Harskamp is in aansluiting op het reeds begrensde gebied een bosje toegevoegd (1,9 ha) dat evenals het aangrenzende bos behoort tot het habitatype oude eikenbossen (H9190). (°)
- Bij Otterlo is een deel van een heideterrein (habitatype H2310) toegevoegd (7,8 ha). De oorspronkelijke grens verliep op grillige wijze dwars door het terrein.
- Een bosstrook ten noorden van de Kommerseweg (Hoornerveen, Heerde; 1,5 ha), die in ontwerp ten onrechte was verwijderd, is weer toegevoegd. (°)
- Tussen Epe en Vaassen zijn enkele beeklopen uitgebreid of toegevoegd gelet op het voorkomen van beekprik (H1096) en rivierdonderpad (H1163) en ten behoeve van uitbreiding van het habitatype beken en rivieren met waterplanten, *waterranonkels* (H3260A). De beeklopen behoren ook tot het leefgebied van de ijsvogel. Dit betreft de Verloren Beek, Zijtak Bloemendaal, Smallertsche Beek (vanaf Zijtak Bloemendaal), A-watergang 't Laar-Kiefkamp, Geelmolensche Beek, Hartense Molenbeek, Rode Beek en Nieuwe Beek/ Egelbeek (EHS, merendeels gronden in eigendom van Waterschap Veluwe of Geldersch Landschap.) (°)
- Ten zuiden van Ugchelen (Apeldoorn) is de Steenbeek (stroomafwaarts aangeduid als Ugchelse Beek) toegevoegd tussen Casimirlaan en rijksweg A1 als leefgebied beekprik (H1096). (°)
- Ten oosten van Niersen zijn enkele natte percelen toegevoegd (7,4 ha) die behoren tot het infiltratiegebied van de Rode Beek (eigendom Kroondomein). (°)
- De aan de rand van het gebied gelegen Albaplas en het (aangrenzende) Recreatiecentrum Bosgraaf ten zuiden van Apeldoorn (55 ha) zijn buiten de begrenzing gebracht. Dit zijn een zandwinplas en een camping waar geen voor het gebied relevante vogel- of habitatwaarden voorkomen. Deze maken ook geen onderdeel uit van de landschapstypen op grond waarvan de Veluwe als Vogelrichtlijngebied is begrensd (bos, heide, zandverstuivingen en beken).
- Ten zuiden van Hoenderloo is een uitgespaarde enclave toegevoegd met bos en heide (3,3 ha) wegens de aanwezigheid van het habitatype droge heide (H4030). (°)
- Vliegveld Deelen dat behalve uit een (verharde) landingsbaan, wegen en bebouwing bestaat uit cultuurgronden (gras- en bouwland), is (ook) op de kaart geëxclaveerd. Genoemde terreindelen vielen reeds onder de tekstuele exclavering die van toepassing was op het Vogelrichtlijngebied.
- Bij De Steeg is het gebied uitgebreid met bos, bosranden en grasland (11 ha, eigendom Natuurmonumenten) dat grotendeels wordt omgeven door begrensde gebied en er integraal onderdeel van uitmaakt. Het bos en de bosranden behoren tot het habitatype beuken- en eikenbossen met hultst (H9120) en tot het leefgebied van de wespandief.

- Ten zuiden van Mariëndaal (Arnhem) is het gebied uitgebreid met een bosuitloper (2,2 ha), behorend tot een oude bosgroeiplaats bestaande uit het habitattypen beuken- en eikenbos met hulst (H9120). Dit bosgebied behoort tevens tot het leefgebied van de zwarte specht. (°)
- Ten oosten van Ede (Hindekamp) is het gebied uitgebreid met enkele poelen en aangrenzende graslandpercelen (10 ha) die het leefgebied vormen van de kamsalamander (H1166); in deze omgeving liggen diverse poelen die bij deze soort in gebruik zijn ten behoeve van de voortplanting. (°)
- Twee percelen bosaanplant aan de Telefoonweg (Renkum) die in ontwerp waren toegevoegd als bos, zijn verwijderd (5,5 ha) omdat deze aanplant geen betekenis heeft voor het Natura 2000-gebied. (°)
- Uitbreiding met voormalige agrarische enclaves (nieuwe natuur) die door terreinbeherende organisaties zijn verworven (600 ha). Dit betreft met name voormalige landbouwgronden bij Staverden, Wekerom, Groenendaal, Beekbergen, Oud-Reemst en Planken Wambuis. Deze zijn van belang voor de uitbreiding van habitattypen (o.a. heischrale graslanden, H6230), leefgebied en verbindingzones voor de heidefauna en als voedselgebied voor de wespandief.
- Landbouwpercelen aan de rand van het gebied die voor minder dan de helft worden omsloten, zijn meestal ook op de kaart verwijderd. Voor de overige agrarische percelen in het gebied geldt de tekstuele exclaveringsformule (zie volgende paragraaf) zoals die reeds van toepassing was op het Vogelrichtlijngebied. Ten behoeve van de uniformiteit zijn landbouw-enclaves die in het ontwerpbesluit waren verwijderd, weer op de kaart opgenomen. (°)

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is als volgt aangepast:

- Bos- en heideterreinen ten noorden van rijksweg A28 die deel uitmaken van het Vogelrichtlijngebied (ca. 1.470 ha) zijn toegevoegd omdat de rijksweg, evenals voor het Vogelrichtlijngebied geldt, geen natuurlijke grens vormt voor het voorkomen van de habitattypen zoals droge heide (H2310 en H4030), beuken- en eikenbos met hulst (H9120) en oude eikenbossen (H9190).
- Langs de Harderwijkerstraat in Putten is de grens tussen Hiebendaallaan en Kastanjelaan gelijkgetrokken met die van het Vogelrichtlijngebied (3,3 ha) wegens de aanwezigheid van het habitattypen eiken- en beukenbossen met hulst (H9120).
- Ten westen van de Hessenweg (Ede) is de grens gelegd op de bosrand en daarmee gelijkgetrokken met die van het Vogelrichtlijngebied (-2,1 ha). Dit betreft cultuurgrond zonder habitatwaarden.
- De in de aanmelding (en in ontwerp) opgenomen beektrajecten van Dorpsche Beek (Epe), Paalbeek, Tongerense Beek en de noordelijke tak van de Verloren Beek zijn verwijderd (waar deze door niet-begrensde cultuurgronden lopen), omdat deze voor zover bekend niet behoren tot het leefgebied van beekprik (H1096) en rivierdonderpad (H1163) (geen vangsten bekend). De noordelijke tak van de Verloren Beek was ook deels fout begrensd (geheel langs de Veenweg gelegd). (°)

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is als volgt aangepast (bijlage A2):

- Uitbreiding met Wisselse Veen, Tongerense Veen en Pollensche Veen bij Epe (172 ha) dat reeds Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) betreft. De vogelkundige waarden betreffen met name de aanwezigheid van open heide en beeklopen die het leefgebied vormen van respectievelijk roodborsttapuit en ijsvogel.
- In Putten is de grens op de Krachtighuizerweg gelegd. De bebouwing en de bospercelen bestaande uit jong naaldbos (2,7 ha) ten westen daarvan hebben door ligging en structuur geen betekenis voor de bosvogels waarvoor het gebied is aangewezen.
- Een bosperceel ten westen van Nunspeet (2,9 ha), dat in ontwerp ten onrechte was verwijderd, is weer toegevoegd. (°)
- Ten zuiden van Kasteel Rozendaal (Rozendaal) is het gebied uitgebreid met een bosuitloper (13 ha) die wel reeds deel uitmaakte van het aangemelde Habitatrichtlijngebied. Dit bosgebied behoort tot het leefgebied van wespandief en zwarte specht. (°°)
- Enkele landbouwpercelen aan het Wijde Veldpad (Renkum), onderdeel van het aangemelde Habitatrichtlijngebied maar in ontwerp waren verwijderd, zijn weer toegevoegd (60 ha). (°)

Op de Veluwe is met betrekking tot de intensieve recreatie (dag- en verblijfsrecreatie) provinciaal beleid van toepassing, waarbij voor elke uitbreiding fysieke natuurcompensatie is vereist. Dit kan, hetzij door aankoop en sanering van andere recreatiebedrijven of andere intensieve functies, hetzij door grondaankoop (niet-natuur) en daaraan gekoppelde inrichting voor natuur. In dergelijke gevallen zal de begrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwe op verzoek van de provincie Gelderland worden aangepast, zodat de betreffende natuurgronden kunnen worden toegevoegd en de groeilocaties worden uitgezonderd.

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura 2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura 2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, voor zover daarvan in de 2e alinea van paragraaf 3.3 niet is afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- Bebouwing betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind door middel van een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722), waar artikel 20 van de Spoorwegwet van toepassing is.

In aanvulling op de algemene exclaveringsformule geldt het volgende:

Gronden die in bedrijfsmatig agrarisch gebruik zijn maken geen deel uit van het Natura 2000-gebied (deze uitzondering was reeds van toepassing op het Vogelrichtlijngebied). Deze gronden behoren niet tot het leefgebied van de te beschermen soorten en herbergen geen habitattypen, waarvoor het gebied is aangewezen. In het ontwerp zijn een aantal percelen al verwijderd in de verwachting dat deze exclaveringsformule zou vervallen, maar het blijkt ondoenlijk om landbouwgronden systematisch en volledig van het kaartbeeld te verwijderen. Daar komt nog bij dat bosranden, bomenrijen en houtsingels langs en in landbouwpercelen een wezenlijke functie vervullen binnen het leefgebied van de wespandief (als voedselgebied), een van de vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen.

4 NATURA 2000-WAARDEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis ontleent als Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied. Wat betreft de aanwijzing als Habitatrichtlijngebied wordt in paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) en soorten waarvoor het gebied is aangewezen¹². Paragraaf 4.2.3 vermeldt de vogelsoorten waarvoor het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen. Op alle vermelde Natura 2000-waarden is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie hoofdstuk 5).

Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 vermeld welke selectiecriteria op het Habitatrichtlijngebied van toepassing zijn en wordt onderbouwd waarom het gebied als Habitatrichtlijngebied is geselecteerd. Van elke Natura 2000-waarde waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.3 in tekst en/of tabelvorm de betekenis (relatieve bijdrage) van het gebied afgezet tegen de betekenis van de andere Habitatrichtlijngebieden die aan de selectiecriteria voldoen. Ten slotte beschrijft paragraaf 4.4 de verspreiding van habitattypen en soorten binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgd gebiedsbegrenzing van het Habitatrichtlijngebied.

4.2 Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen

4.2.1 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I¹³)

Het gebied is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitats opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een bijdrage levert aan de instandhouding op landelijk niveau. Ten behoeve van de nationale uitwerking van de Habitatrichtlijn is een deel van de habitattypen verdeeld in subtypen, vanwege de zeer ruime variatie in fysieke omstandigheden en soortensamenstelling. De namen van de habitattypen en daarvan afgeleide subtypen zullen verder met hun verkorte namen worden aangeduid. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2007) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting¹⁰.

H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>
Verkorte naam Stui fzandheiden met struikhei
H2320	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Empetrum nigrum</i>
Verkorte naam Binnenlandse kraaiheibegroeiingen
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen
Verkorte naam Zandverstuivingen
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
Verkorte naam Zwakgebufferde vennen
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren
Verkorte naam Zure vennen
H3260	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitricho-Batrachion</i>
Verkorte naam Beken en rivieren met waterplanten
- betreft het subtype:
- H3260A** Beken en rivieren met waterplanten (*waterranonkels*)

¹² Prioritaire habitattypen en habitatsoorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje *.

¹³ Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, PbEG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PbEG L 80, 21.3.2007, p. 15).

- H4010** Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
Verkorte naam Vochtige heiden
 betreft het subtype:
H4010A Vochtige heiden (*hogere zandgronden*)
- H4030** Droge Europese heide
Verkorte naam Droge heiden
- H5130** *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland
Verkorte naam Jeneverbesstruwelen
- H6230** *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
Verkorte naam Heischrale graslanden
- H6410** Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
Verkorte naam Blauwgraslanden
- H7110** *Actief hoogveen
Verkorte naam Actieve hoogvenen
 betreft het subtype:
H7110B *Actieve hoogvenen (*heideveentjes*)
- H7140** Overgangs- en trilveen (°)
Verkorte naam Overgangs- en trilvenen
 betreft het subtype:
H7140A Overgangs- en trilvenen (*trilvenen*)
- H7150** Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
Verkorte naam Pioniervegetaties met snavelbiezen
- H7230** Alkalisch laagveen (°)
Verkorte naam Kalkmoerassen
- H9120** Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)
Verkorte naam Beuken-eikenbossen met hulst
- H9190** Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
Verkorte naam Oude eikenbossen
- H91E0** *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
Verkorte naam Vochtige alluviale bossen
 betreft het subtype:
H91E0C *Vochtige alluviale bossen (*beekbegeleidende bossen*)

4.2.2 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II¹³)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding op landelijk niveau. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2007) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting¹⁰.

H1042	Gevlekte witsnuitlibel (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)
H1083	Vliegend hert (<i>Lucanus cervus</i>)
H1096	Beekprik (<i>Lampetra planeri</i>)
H1163	Rivierdonderpad (<i>Cottus gobio</i>)
H1166	Kamsalamander (<i>Triturus cristatus</i>)
H1318	Meervleermuis (<i>Myotis dasycneme</i>)
H1831	Drijvende waterweegbree (<i>Luronium natans</i>)

4.2.3 Vogelrichtlijn: vogelsoorten (bijlage I en artikel 4.2)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn:

A072	Wespendief (<i>Pernis apivorus</i>)
A224	Nachtswaluw (<i>Caprimulgus europaeus</i>)
A229	IJsvogel (<i>Alcedo atthis</i>)
A236	Zwarte specht (<i>Dryocopus martius</i>)
A246	Boomleeuwerik (<i>Lullula arborea</i>)
A255	Duinpieper (<i>Anthus campestris</i>)
A338	Grauwe klauwier (<i>Lanius collurio</i>)

Verder is het gebied aangewezen voor de volgende andere geregeld voorkomende trekvogels waarvoor het gebied van betekenis is als broed-, rui- en/of overwinteringsgebied en rustplaatsen in hun trekzones (artikel 4.2):

A233	Draaihals (<i>Jynx torquilla</i>)
A276	Roodborsttapuit (<i>Saxicola torquata</i>)
A277	Tapuit (<i>Oenanthe oenanthe</i>)

Wijzigingen ten opzichte van de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000) en/of het ontwerpbesluit (2007) zijn verklaard in bijlage B.2 van deze Nota van toelichting¹⁰.

4.3 Habitatrichtlijn: waarden waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de "vijf belangrijkste gebieden" geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van "drie belangrijkste gebieden" per subtype. Voor prioritaire habitattypen¹² geldt een aantal van "tien belangrijkste gebieden" en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van "vijf belangrijkste gebieden" per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen toelaten. Voor één habitatype, dat in voldoende mate in gebieden is vertegenwoordigd die voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd (slijkgrasvelden (H1320)). De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitatype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding¹⁴. In de onderstaande tabel zijn de habitattypen vermeld die bij de aanmelding hebben geleid tot selectie van het gebied en/of de habitattypen waarvoor het

¹⁴ De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003).

gebied op grond van de huidige gegevens en omstandigheden aan de selectiecriteria zou voldoen (zie ook bijlage B.3).

Habitatype	X ^a	Y ^b	Landelijke oppervlakte ^c	Oppervlakte in Veluwe ^d	Oppervlakte in Yde gebied ^e	Selectie bij aanmelding
H2310	5	5	ca. 3.000	A2 (30-50%)	B1 (2-6%)	ja
H2320	5	5	ca. 500	B2 (6-15%)	B1 (2-6%)	nee
H2330	5	5	ca. 1.500	A2 (30-50%)	B1 (2-6%)	ja
H3130	5	5	ca. 1.000	-	B1 (2-6%)	ja
H3160	5	5	ca. 500	-	B1 (2-6%)	ja
H3260A	3	3	zie bijlage B.3	-	B (2-15%)	nee
H4010A	3	3	ca. 3.000	B2 (6-15%)	B2 (6-15%)	nee
H4030	5	5	ca. 15.000	A2 (30-50%)	B1 (2-6%)	ja
H5130	5	5	ca. 400	B (2-15%)	B (2-15%)	nee
*H6230	10	10	zie bijlage B.3			ja
*H7110B	5	5	ca. 150	B2 (6-15%)	B1 (2-6%)	nee
H7150	5	5	ca. 500	A1 (15-30%)	C (<2%)	ja
H9120	5	5	ca. 10.000	A3 (50-75%)	C (<2%)	ja
H9190	5	5	ca. 3.200	A4 (>75%)	C (<2%)	ja

- (a) Aantal gebieden dat maximaal voor dit habitatype kan worden geselecteerd volgens het criterium: "behorend tot de X belangrijkste gebieden" voor het betreffende habitatype.
- (b) Aantal gebieden dat op grond van de huidige gegevens en omstandigheden zou voldoen aan het onder (a) genoemde selectiecriteria (Y < X indien er minder dan X gebieden zijn waarin het habitatype is vastgesteld of voorkomt in differentiërende omvang)..
- (c) Geschatte landelijke oppervlakte van het (subtype van het) habitatype in hectaren.
- (d) Oppervlakte in het onderhavige gebied, uitgedrukt als percentage van de landelijke oppervlakte. (Niet ingevuld indien gebied niet één van de X belangrijkste gebieden is.)
- (e) Oppervlakte van het habitatype in het, in rangorde van aflopende betekenis, Yde belangrijkste gebied. (Niet ingevuld indien niet van belang voor de bepaling van de relatieve betekenis van het gebied, wanneer representativiteit in plaats van oppervlakte doorslaggevend was).

4.3.2 Soorten (bijlage II)

Voor niet-prioritaire soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de "vijf belangrijkste gebieden" geselecteerd. Voor prioritaire soorten¹² geldt een aantal van "tien belangrijkste gebieden". Voor enkele verspreid over het land voorkomende soorten, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd¹⁵. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de omvang van de aanwezige populatie. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding¹⁴. In de onderstaande tabel zijn de habitatsoorten vermeld die bij de aanmelding hebben geleid tot selectie van het gebied en/of de habitatsoorten waarvoor het gebied op grond van de huidige gegevens en omstandigheden aan de selectiecriteria zou voldoen (zie ook bijlage B.3).

¹⁵ Soorten waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: zeepril (H1095), elft (H1102), zalm (H1106), bittervoorn (H1134) en kleine modderkruiper (H1149). Voor de platte schijfhoren (H4056) zijn geen gebieden geselecteerd omdat de soort bij de uitbreiding van de EU in 2004 is toegevoegd aan bijlage II.

Code	Soort	X ^a	Y ^b	Landelijke populatie ^c	% in Veluwe ^d	% in Yde gebied ^e	Selectie bij aanmelding
H1083	Vliegend hert	5	5	Zie bijlage B.3			ja
H1096	Beekprik	5	5	ca. 140	B2 (6-15%)	B1 (2-6%)	ja
H1163	Rivierdonderpad	5	5	Zie bijlage B.3			ja
H1318	Meervleermuis	5	5	ca. 550	B2 (6-15%)	B2 (6-15%)	nee
H1831	Drijvende waterweegbree	5	5	ca. 300	C (<2%)	C (<2%)	nee

- (a) Aantal gebieden dat maximaal voor deze soort kan worden geselecteerd volgens het criterium: "behorend tot de X belangrijkste gebieden" voor de betreffende soort.
- (b) Aantal gebieden dat op grond van de huidige gegevens en omstandigheden zou voldoen aan het onder (a) genoemde selectiecriterium ($Y < X$ indien er minder dan X gebieden zijn waarin de soort is vastgesteld of voorkomt in differentiërende omvang).
- (c) Landelijke voortplantingspopulatie in exemplaren of aantal bezette kilometerhokken (km^2).
- (d) Populatiegrootte in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke populatie. (Niet ingevuld indien gebied niet één van de X belangrijkste gebieden is.)
- (e) Populatiegrootte in het, in rangorde van aflopende betekenis, Yde belangrijkste gebied.

4.4 Verspreiding habitattypen en soorten in het Habitatrichtlijngebied

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Veluwe is in het bijzonder bepaald aan de hand van de ligging van habitattypen en leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen (zie verder paragraaf 3.2). De verspreiding van de betreffende habitattypen en soorten binnen het gebied wordt in deze paragraaf globaal beschreven ter onderbouwing van de gevolgde begrenzing. Het is niet bedoeld als een uitputtende beschrijving.

De heidevelden die verspreid over de Veluwe voorkomen, bestaan uit negen habitattypen die vaak in mozaiek met elkaar voorkomen: Stuifzandheiden met struikhei (H2310), Binnenlandse kraaiheibegroeiingen (H2320), Droge heiden (H4030), Jeneverbesstruwelen (H5130), Heischrale graslanden (H6230), Vochtige heiden (H4010), Zure vennen (H3160), *Actieve hoogvenen (*heideveentjes*) (H7110B) en Pioniervegetaties met snavelbiezen (H7150). Uitgestrekte heidevelden en heidecomplexen (> 250 ha) zijn de Oldebroeksche Heide (H4030), Doornspijksche Heide (H4030, H2310, H2320, H5130), Elspeetsche Heide (H4030, H4010, H3160), Ermelosche Heide (H4030), Houtdorperveld (H4030), Uddelsche Buurveld (H4030, H2310, H4010A, H6230), Asselsche Heide (H4030, H3160, H7110B), Hoog Buurlosche Heide - Gerritsfles (H4030, H3160, H4010), Edesche Heide & Ginkelsche heide (H4030), Oud-Reemsterhei & Oud-Reemsterveld (H4030, H6230), omgeving Terlet (H4030, H4010, H6230) en Rhederheide, Rozendaalsche Veld & Herikhuizerveld (H4030, H2310). Zandverstuivingen (H2330) van enige omvang vaak in combinatie met stuifzandheiden (H2310) zijn aanwezig op het Beekhuizerzand, Hulshorsterzand, Kootwijkerzand, Harskampsche Zand, Otterlosche Zand, Deelensche Zand, en Wekeromsche Zand. Daarnaast is het habitatype stuifzandheiden ook in enige omvang aanwezig plaatselijk op de Oldenbroeksche Heide, ten noorden van de Doornspijksche Heide, tussen Nunspeet en Vierhouten, De Zoom tussen Nunspeet en 't Harde, ten zuiden van het Beekhuizerzand, op Planken Wambuis, in het Deelerwoud, op de Zilvensche Heide ten zuiden van Loenen en op het Roozendaalsche Veld. De grootste jeneverbesstruwelen (H5130) zijn aanwezig op de Doornspijksche Heide. Zwakgebufferde vennen (H3130) zijn verspreid aanwezig over de gehele Veluwe (o.a. bij Staverden). Complexen en geïsoleerde vennen die behoren tot het habitatype zure vennen (H3160) zijn onder meer aanwezig in het Mosterdveen, op de Elspeetsche Heide, op de Asselsche Heide, in de Gerritsfles (ten zuiden van Radio Kootwijk) en in het Deelense Veld (Hoge Veluwe). Beken en rivieren met waterplanten (*waterranonkels*) (H3260A) zijn vooral de Staverdense Beek-Leuvenumse Beek en de Tongerense Beek, terwijl het ook fragmentair voorkomt in grotere sprengbeken bij Epe-Heerde, Vaassen en Eerbeek, en in de Heelsumse Beek en Renkumse Beek. Blauwgraslanden (H6410) en overgangs- en trilvenen (*trilvenen*) (H7140A) zijn in beperkte mate aanwezig in het Wisselse Veen. Een blauwgraslandvegetatie met meer kalkgebonden soorten die voorkomt in de Leemputten bij Staverden, wordt gerekend tot het habitatype Kalkmoerassen (H7230). Heideveentjes (H7110B) zijn op enkele plekken in het gebied aanwezig: Mosterdveen (Nunspeet), Leemputten bij Staverden, Kootwijkerveen en het Deelense Veld op de Hoge Veluwe.

Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) zijn vooral aanwezig in het Kroondomein tussen Vierhouten en Apeldoorn, in het Speulderbosch en Sprielderbosch tussen Ermelo/ Putten en Garderen, Boeschoten tussen Garderen en Voorthuizen, rond Hoog-Buurlo, in het Ugchelsche Bosch/ Hoenderloosche Bosch, Spelderholt, Loenensche Bos, Veluwezoom (Arnhem-Dieren), Edesche Bosch, Syssest-Heukelum, bossen tussen Heelsum

en Oosterbeek en Warnsborn/ Mariëndaal bij Arnhem. Belangrijke complexen oude eikenbossen (H9190) zijn gelegen in de omgeving van Kootwijk (Boven- en Onderbos), Hoenderloo-Beekbergen-Ugchelen, Otterlo (Otterlosche Bos), op de Hoge Veluwe (o.a. Deelense Start, Franse Berg, Rieselo, Kemperberg), in het Deelerwoud, in de omgeving van Loenen (Schalterberg, Reeënberg, Loenensche Bos, Ramenberg, Imbosch) en Veluwezoom (Rheden-Roozendaal).

*Vochtige alluviale bossen (*beekbegeleidende bossen*) (H91E0C) zijn in kleine oppervlakte aanwezig langs de Leuvenumse Beek (incl. Landgoed Staverden) en langs enkele beken op de Veluwezoom.

De Gevlekte witsnuitlibel (H1042) is incidenteel waargenomen in het Smitsveen, Kootwijkerveen, Deelensche veld. De meest nauwkeurige meerjarige waarnemingen zijn van de Leemputten bij Staverden.

De Veluwe is het belangrijkste kerngebied voor het Vliegend hert (H1083) in Nederland. Waarnemingen van het Vliegend hert zijn vooral afkomstig het gebied ten noorden van snelweg A1, uit de omgeving van Vierhouten, Elspeet, Hoog Soeren en ten westen van Apeldoorn. En ten zuiden van de A1 uit de omgeving van Rheden en de Steeg.

Voor de Beekprik (H1096) en de Rivierdonderpad (H1163) zijn enkele beeklopen tussen Epe en Vaassen van belang. Het betreft de op kaart begrensde (delen van) beeklopen.

Het zwaartepunt van de verspreiding van de Kamsalamander (H1166) is rondom Vierhouten. Daarnaast is de soort aangetroffen in de omgeving van Staverden, Wezep, Elspeet, landgoed Welna, het Kroondomein, enkele poelen ten oosten van Ede (Hindekamp bij de Ginkel), en Deelen.

De verspreiding van de Meervleermuis (H1318) is beperkt tot het gebied tussen het Nationaal Park Hoge Veluwe en Arnhem met onder andere bunkers op Militair Luchtvaart Terrein Deelen, op Klein Heidekamp (Schaarsbergen) en op landgoed Warnsborn (Arnhem). In Schaarsbergen worden de grootste aantallen aangetroffen.

Drijvende waterweegbree (H1831) komt voor op de locaties Vreebosch bij Vaassen, de Ruetbron bij Apeldoorn, en de Ginkel bij Ede.

5 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde diersoorten en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied "tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging".

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende diersoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Voor zover van toepassing is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Bij broedvogelsoorten met een regionale doelstelling is in de toelichting aangegeven wat in een bepaalde periode de minimale en maximale bijdrage van het betreffende gebied aan het regionale doelniveau is geweest.

In bijlage B van deze Nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per Natura 2000-waarde.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹⁶ kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ("richting geven") en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006).

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;

¹⁶ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting.

4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H2310 Stuifzandheiden met struikhei

Doel Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Uitbreiding van de oppervlakte stuifzandheiden met struikhei dient onder andere gericht te zijn op het vergroten en/of verbinden van heideterreinen via open landschap, voor zover dit leidt tot duurzamere en completere populaties van flora en fauna. Verbetering van de kwaliteit dient vooral gericht te zijn op een betere structuur (voor fauna). Overgangen naar inheems loofbos en struweel dienen zo veel mogelijk behouden te blijven of uitgebreid te worden met het oog op broedvogels en andere fauna.

H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen

Doel Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype binnenlandse kraaiheibegroeiingen verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. De Veluwe begroeiingen zijn van speciaal belang omdat ze zich aan de rand van het areaal van het type bevinden.

H2330 Zandverstuivingen

Doel Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Landelijk wordt gestreefd naar een anderhalf maal zo grote oppervlakte van het habitatype zandverstuivingen in Nederland. De grootste bijdrage voor dit habitatype moet komen van de Veluwe. Voldoende winddynamiek is een belangrijke randvoorwaarde voor de realisering van gevarieerde zandverstuivingen met overgangen naar droge heiden (H4030) en bossen.

H3130 Zwakgebufferde vennen

Doel Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype zwakgebufferde vennen komt zowel goed als matig ontwikkeld over kleine oppervlakten uitsluitend voor in een aantal leemputten. De leem zorgt hier voor de zwakke buffering van het stagnerende regenwater. Door grondwater gevoede zwakgebufferde vennen komen op de Veluwe niet voor.

H3160 Zure vennen

Doel Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype zure vennen komt op de Veluwe verspreid voor, vooral in laagten waar regenwater stagneert op compacte, moerige lagen. De kwaliteit is in een deel van de vennen matig, vooral als gevolg van verdroging.

H3260 Beken en rivieren met waterplanten

Doel Uitbreiding verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit beken en rivieren met waterplanten, *waterranonkels* (subtype A).

Toelichting Het habitatype beken en rivieren met waterplanten, *waterranonkels* (subtype A) komt voor in diverse beken en sprengen, met name op de flanken van het Veluws massief. Het habitatype is niet overal even stabiel en niet overal van goede kwaliteit. Er zijn goede mogelijkheden voor herstel. Dit is ook van belang voor een soort als de beekprik (H1096).

H4010 Vochtige heiden

Doel Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A).

Toelichting Alhoewel de Veluwe vooral van belang is voor habitatype droge heiden (H4030), zijn er enkele deelgebieden waar een aanzienlijke oppervlakte van het habitatype vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A) aanwezig is. Lokaal komt een soortenrijke vorm van het habitatype voor samenhangend met afstromend grondwater en/of de aanwezigheid van leem aan of nabij

het oppervlak. Elders zijn delen sterk vergrast. Er is potentie voor uitbreiding van de oppervlakte en kwaliteitsverbetering bij omvorming van bos naar heide en het nemen van herstelmaatregelen.

H4030 Droge heiden

Doel Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting De Veluwe levert de grootste bijdrage voor het habitatype droge heiden, dat in sommige deelgebieden in goede kwaliteit en over een grote oppervlakte aanwezig is. Netto-uitbreiding van de oppervlakte dient gericht te zijn op het verbinden van grote heideterreinen met elkaar via open landschap, met het oog op duurzaamheid van populaties. Ook kleinere terreinen dienen vergroot te worden of verbonden te worden met andere heiden, met het oog op meer complete en duurzame faunagemeenschappen. In sommige delen is deze heide vergrast of arm aan structuur en fauna-elementen. Voortgaande successie op kleine, geïsoleerde heideterreintjes is toegestaan zolang er op gebiedsniveau netto sprake is van uitbreiding van de oppervlakte.

H5130 Jeneverbesstruwelen

Doel Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Struwelen van het habitatype jeneverbesstruwelen zijn beperkt tot enkele deelgebieden van de Veluwe. Daarnaast zijn veel losstaande jeneverbessen aanwezig. Voor verbetering van de kwaliteit is verjonging van de jeneverbes noodzakelijk.

H6230 *Heischrale graslanden

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Enkele van de best ontwikkelde voorbeelden van habitatype heischrale graslanden worden op de Veluwe aangetroffen (met onder meer de grootste populatie valkruid). Vanwege de grote oppervlakte van het habitatype levert het gebied een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel van het habitatype. Op veel andere locaties (bijvoorbeeld wegbermen) is het type matig ontwikkeld. Verder komt het plaatselijk in goed ontwikkelde vochtige vormen voor. Aangezien het habitatype heischrale graslanden landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert wordt uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit nagestreefd.

H6410 Blauwgraslanden

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting In het gebied komt het habitatype blauwgraslanden voor op lemige gronden. Uitbreiding van de oppervlakte blauwgraslanden kan gerealiseerd worden in samenhang met de habitatypes vochtige heiden, *hogere zandgronden* (H4010A) en heischrale graslanden (H6230).

H7110 *Actieve hoogvenen

Doel Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, *heideveentjes* (subtype B).

Toelichting Het habitatype actieve hoogvenen, *heideveentjes* (subtype B) komt voor in een aantal vennen en als hellingveentjes. In sommige gevallen verkeert het habitatype in zeer goede kwaliteit. Op andere locaties is uitbreiding mogelijk, bijvoorbeeld vanuit natte heide of verdroogde veentjes.

H7140 Overgangs- en trilvenen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A).

Toelichting Op één locatie in het Natura 2000-gebied komt een kleine oppervlakte van het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) voor. De begroeiingen zijn te rekenen tot de plantengemeenschap *Carici curtae-Agrostietum caninae caricetosum diandrae*.

H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype pioniervegetaties met snavelbiezen komt met name voor op plagplekken die door natuurlijke successie overgaan in het habitatype vochtige heiden, *hogere zandgronden*

(H4010A). Voor duurzaam behoud van de levensgemeenschap binnen het gebied, is het van belang dat de oppervlakte en de kwaliteit toenemen. Dit kan worden gerealiseerd in samenhang met uitbreiding van de oppervlakte vochtige heiden.

H7230 Kalkmoerassen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype kalkmoerassen komt met een redelijke oppervlakte voor in enkele leemputten op de Veluwe. De vegetatie wordt gerekend tot de associatie van vetblad en vlozegge (*Campylio-Caricetum dioicae*).

H9120 Beuken-eikenbossen met hulst

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Voor het habitatype beuken-eikenbossen met hulst levert dit gebied een zeer belangrijke bijdrage binnen het Natura 2000-netwerk. Zonder enig beheer zal een aanzienlijk deel van de eikenbossen op de Veluwe op termijn overgaan in dit habitatype.

H9190 Oude eikenbossen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting De Veluwe levert veruit de grootste bijdrage voor het habitatype oude eikenbossen, dat over een aanzienlijke oppervlakte verspreid is. In het gebied is het mogelijk het type te ontwikkelen op oude bosgroeiplaatsen met oud-bossoorten. Verder zijn er potenties voor herstel van het habitatype door natuurlijke verjonging en door toestaan van successie in open landschappen.

H91E0 *Vochtige alluviale bossen

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C).

Toelichting Het habitatype vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C) komt op veel locaties op de Veluwe voor, maar in de meeste gevallen slechts over een geringe oppervlakte en in matige kwaliteit. Langs de beken en op de overgang naar het IJsseldal liggen grotere en kwalitatief betere voorbeelden. Voor duurzaam behoud van de levensgemeenschap binnen het gebied, is het van belang dat de kwaliteit verbetert.

5.4 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II)

H1042 Gevlekte witsnuitlibel

Doel Uitbreiding verspreiding, uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie tot een duurzame populatie.

Toelichting De gevlekte witsnuitlibel heeft een zeer ongunstige staat van instandhouding door het tekort aan gebieden en de landelijk te geringe populatiegrootte. De beoogde uitbreiding van de populatie is gebaseerd op het realiseren van een landelijk gunstige staat van instandhouding. De soort komt in het gebied voor op een beperkt aantal locaties in leemputten en heidevennen, maar er worden doorgaans geen grote aantallen bereikt.

H1083 Vliegend hert

Doel Uitbreiding verspreiding, uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting In ons land is de Veluwe, het gebied met de meeste populaties, het belangrijkste kernverspreidingsgebied voor het vliegend hert. Het zwaartepunt van de Veluwe verspreiding ligt in het noordelijke deel van Veluwe, waar sinds 1999 meer dan 800 waarnemingen zijn geregistreerd. Van het gedeelte van de Veluwe ten zuiden van de rijksweg A1 zijn slechts enkele, zeer verspreide waarnemingen bekend.

H1096	Beekprik
Doel	Uitbreiding verspreiding, uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
Toelichting	De beekprik verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding. De Veluwe levert één van de grootste bijdragen. De soort komt hier voor in allerlei sprengbeken, met name aan de oostkant van het gebied (doorgaans niet in de sprengkoppen, maar verder stroomafwaarts). In het verleden heeft de soort ook op de noordwestelijke en zuidelijke Veluwe geleefd, maar hier is ze momenteel verdwenen. De meeste leefgebieden zijn sterk geïsoleerd.
H1163	Rivierdonderpad
Doel	Uitbreiding omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
Toelichting	De rivierdonderpad komt voor in diverse beekstelsels in het noordwestelijk en oostelijk deel van het gebied. Op landelijke schaal is de staat van instandhouding van de rivierdonderpad als matig ongunstig beoordeeld, omdat het leefgebied van de rivierdonderpad in beken in ongunstige staat verkeert. De beken van de Veluwe leveren een belangrijke bijdrage aan het voortbestaan van beekpopulaties van de rivierdonderpad en er bestaan mogelijkheden voor uitbreiding.
H1166	Kamsalamander
Doel	Behoud verspreiding, behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
Toelichting	De kamsalamander komt verspreid voor op de Veluwe op een beperkt aantal locaties, veelal in of nabij landbouwenclaves en langs de randen van het gebied. Het grootste deel van de Veluwe is als habitat ongeschikt voor de kamsalamander.
H1318	Meervleermuis
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
Toelichting	De Veluwe levert als overwinterings- en zwermgebied van de meervleermuis een grote bijdrage aan de landelijke populatie. Het leefgebied is gelegen in het zuidelijke deel van de Veluwe, waar de soort overwintert in bunkers en kelders.
H1831	Drijvende waterweegbree
Doel	Behoud verspreiding, behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.
Toelichting	De drijvende waterweegbree is bekend van een beek in de noordelijke helft van het gebied en is daarnaast in enkele vennen en leemkuilen aangetroffen. Voor de landelijke verspreiding van de soort is behoud van deze populatie van groot belang.

5.5 Vogelrichtlijn: broedvogels

A072	Wespendief
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.
Toelichting	Vermoedelijk broedt meer dan een kwart van de Nederlandse wespddieven op de Veluwe. Na de grootschalige bebouwing, begin vorige eeuw, heeft de soort zich sterk uitgebreid, maar vermoedelijk zijn de aantallen de laatste decennia constant of mogelijk licht afnemend. Het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 wordt geschat op 100. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.
A224	Nachtzwaluw
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 610 paren.
Toelichting	Van oudsher is de nachtzwaluw een talrijke broedvogel van de Veluwe. De populatie is vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw sterk afgenomen tot een dieptepunt in het begin van de jaren tachtig. Sindsdien broedt bijna de helft van de Nederlandse nachtzwaluwen op de Veluwe. Daarna trad weer herstel op zodat de stand momenteel weer honderden paren omvat. Het

gemiddeld aantal paren voor de periode 1999-2003 wordt geschat op 610. Dit niveau ligt overigens nog altijd beduidend lager dan het niveau in de jaren vijftig. De soort verkeert landelijk op de aspecten leefgebied en populatie in een gunstige staat van instandhouding. De samenhang tussen de deelpopulaties is goed, zodat voor de Veluwe als geheel van één metapopulatie kan worden gesproken.

A229 IJsvogel

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 30 paren.

Toelichting De ijsvogel broedt in sterk fluctuerende aantallen langs de sprengen en vijverpartijen van de Veluwerand. Na strenge winters kan de soort geheel verdwenen zijn, maar na een reeks van zachte winters belopen de aantallen enige tientallen (bijvoorbeeld 26 paren in 1995). Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het genoemde aantal paren in het doel heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Veluwerand met de grote rivieren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A233 Draaihals

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van (her)vestiging populatie.

Toelichting Van oudsher is de draaihals een bekende broedvogel in dit gebied, vooral door het bezetten van nestkasten. Sinds begin jaren zeventig worden nestkasten niet meer bezet, ongetwijfeld een gevolg van de sterke afname van de populatie en daarnaast een toename van het aanbod aan (dode) berken als natuurlijke nestplaats (in oude hopen van grote bonte spechten). Er heeft met fluctuaties een afname plaatsgevonden van 50-75 paren in 1990 naar 5-10 paren in 2006. Sindsdien is de soort op de Veluwe nagenoeg verdwenen. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is (her)vestiging van de populatie gewenst. Hiervoor is het van belang dat het leefgebied wordt uitgebreid en in kwaliteit wordt verbeterd. Dit herstel van het leefgebied hangt samen met herstel van niet-vermeste, vrij open gebieden op de hogere zandgronden, met voldoende nestgelegenheid. De doelstellingen voor de habitattypen stuifzandheiden met struikhei (H2310), droge heiden (H4030) en heischrale graslanden (H6230) kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Aangezien Nederland zich aan de uiterste westrand van het broedareaal bevindt, en de soort zich steeds verder in oostelijke richting terugtrekt, is het onzeker of de soort zich, als gevolg van herstel van het leefgebied, ook daadwerkelijk weer op de Veluwe zal vestigen.

A236 Zwarte specht

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 400 paren.

Toelichting De zwarte specht is een broedvogel op de Veluwe, waarvan de aantallen vanaf 1918 langzaam toenamen. De hoogste aantallen werden vastgesteld aan het eind van de jaren tachtig. Vervolgens is het aantal enigszins teruggelopen. Het aantal paren in het jaar 2005 werd geschat op 350 tot 400 broedparen¹⁷. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A246 Boomleeuwerik

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2.400 paren.

Toelichting Van oudsher is de boomleeuwerik een talrijke broedvogel in dit gebied. De aantallen zijn halverwege de vorige eeuw duidelijk afgenomen, maar sinds het begin van de jaren zeventig is herstel opgetreden. Het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 wordt geschat op 2.400. De totale populatie op de Veluwe in het jaar 2007 wordt geschat op 2.200-2.400

¹⁷ Dit betreft aantallen gebaseerd op territoriumkartering. De nestzoekmethode komt meestal aanzienlijk lager uit.

broedparen. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Momenteel broedt de boomleeuwerik verspreid over de gehele Veluwe in een aaneengesloten metapopulatie die één derde van de Nederlandse populatie omvat. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A255 Duinpieper

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit ten behoeve van (her)vestiging populatie.

Toelichting Van oudsher was de duinpieper een schaarse, doch gewone broedvogel van alle stuifzanden. De Veluwe is het enige gebied in Nederland waar recent (in 2007) nog één broedpaar voorkwam. Vanaf 1998 zette een scherpe daling in van 33 broedparen in 1998 tot 5 paren in 2002. Sinds 2003 is de soort zo goed als verdwenen uit het gebied. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is (her)vestiging van de populatie gewenst. Hiervoor is het van belang dat het leefgebied wordt uitgebreid en in kwaliteit wordt verbeterd. Dit herstel van het leefgebied hangt samen met herstel van stuifzanden met voldoende natuurlijke dynamiek en voldoende rust. De doelen voor de habitattypen stuifzandheiden met struikhei (H2310) en zandverstuivingen (H2330) kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Vanwege de ligging van Nederland aan de uiterste westflank van de Midden-Europese verspreiding en het gegeven dat de soort in alle landen in de ruime omgeving van Nederland een sterke afname laat zien, is het onzeker of de soort zich, als gevolg van herstel van het leefgebied, ook daadwerkelijk weer op de Veluwe zal vestigen.

A276 Roodborsttapuit

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1.100 paren.

Toelichting Van oudsher is de roodborsttapuit broedvogel op de heidevelden van de Veluwe, maar aanvankelijk vermoedelijk in bescheiden aantallen. Het gemiddeld aantal paren voor de periode 1999-2003 wordt geschat op 1.100. De trend is positief vanaf 1990 en in 2007 is het aantal geschat op 1.100-1.400 broedparen. Gezien de toenemende lokale trend en de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie. Er is een aaneengesloten metapopulatie.

A277 Tapuit

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.

Toelichting De tapuit was een karakteristieke broedvogel van stuifzanden en zandige heidevelden van de Veluwe. In het verleden broedden honderden paren op de Veluwe. Het is aannemelijk dat de aantallen al vanaf het begin van de vorige eeuw door bebossing van stuifzanden en heidevelden teruglopen. Deze tendens heeft zich versterkt doorgezet vanaf de jaren tachtig. In 1988 en 1990 werden nog respectievelijk 99 en 100 broedparen gemeld. Het gemiddeld aantal paren voor de periode 1999-2003 werd geschat op 66. In 2005 werd het aantal geschat op 20-25 broedparen. Gezien de lokale negatieve trend, de historische potentie en de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding wordt herstel van de populatie nagestreefd. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie. Het herstel van het leefgebied hangt samen met herstel van insectenrijke open gebieden met kale zandige plekken en voldoende nestgelegenheid. De doelen voor de habitattypen stuifzandheiden met struikhei (H2310), zandverstuivingen (H2330) en droge heiden (H4030) kunnen hieraan een bijdrage leveren.

A338 Grauwe klauwier

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting Vermoedelijk is de grauwe klauwier van oudsher een schaarse broedvogel op de Veluwe. Het leefgebied kenmerkt zich door halfopen structuurrijke vegetatie met een hoog aanbod aan grote insecten en kleine gewervelden. De schatting voor de periode 1999-2003 komt uit op 27 paren, met een dalende trend (in 2008 10-15 broedparen). Gezien de landelijk zeer ongunstige

staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

5.6 Beschermd natuurmonumenten

Het Natura 2000-gebied omvat één of meer voormalige beschermd natuurmonumenten (zie paragrafen 2.1 en 3.3 van deze Nota van toelichting). Ingevolge artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998, heeft de bescherming van dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit. Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen (zoals opgenomen in paragraaf 4.2 van deze Nota van toelichting), maken deze deel uit van de in voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

Met de wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 op 18 maart 2010 (Stb. 2010, 135) is de uitwerking van de doelen van voormalige beschermd natuurmonumenten in het beheerplan facultatief geworden, in plaats van dat daartoe een verplichting geldt. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie aan het einde van dit besluit toegevoegd.